

Nagy-Tóth Nikolett Ágnes

A RENDÉSZETTÖRTÉNET ETABLÁCIÓJÁNAK
ISKOLATEREMTŐJE, A SPORTRENDÉSZETI
KUTATÁSOK NAGY TÁMOGATÓJA

Sallai János professzor úrról csak a hála hangján beszélhetek, hiszen több mint egy évtizedes közös munkánk során az ő segítségével indíthattam el a tanszékünkön a Sportrendészet kurzusomat a Rendészettudományi Kar alapképzésében, valamint a Rendészettudományi Doktori Iskolában. Professzor Úr támogatásával sportrendészetből doktori kutatási témát is meghirdettem, amelyre most jelentkezett az első hallgatóm. Mindabban, hogy az elmúlt időben figyelmem és tudományos érdeklődésem a rendészettörténeti kutatások felé is fordult, kiemelkedő szerepe volt Professzor Úrnak, akinek hatására nemrégiben elkezdtem A sportrendészet története című könyvem írását. Megjelent elektronikusan és nyomtatásban A sportrendészet elméleti alapjai című nagymonográfiám, évekkel ezelőtt A sportrendészet a sportigazgatás rendszerében, valamint A sportjog, mint sajátos szakjog című könyvem.

Az általam szerkesztett és szerzőként is jegyzett 45 éves a rendészeti felsőoktatás című kiadványban pedig igyekeztünk feldolgozni a rendészeti felsőoktatás történetét is. A könyv számos életútinterjút tartalmaz, köztük a Sallai professzor úr pályáját, szakmai életútját bemutató beszélgetés összefoglalását is, ebből szeretnék néhány gondolatot megosztani a tisztelt olvasóval. A publikáció további részében pedig kutatási témámat, a sportrendészet alapvetéseit szeretném röviden bemutatni, különös tekintettel a történeti vonatkozásokra.

PROFESSZOR ÚR ÉLETÚTJÁNAK MEGHATÁROZÓ SZAKASZAI

Sallai János professzor négy évtizedes oktatói tapasztalattal, végtelen munkabírással és kutatói kedvvel, fiatalos lendülettel bír. Kedvenc kutatási témája,

az államhatár-történet és a térképtörténet – elmondása szerint – jó alapul szolgált a többi kutatásához, és elvezette őt a rendészettudomány-történetéhez, amelynek kutatása, publikálása és oktatása a mai napig kitölti a szabad- és munkaideje nagy részét. Szabadidejében határkövekhez látogat el. Több mint 120 típusú határkőről készített fotókat. Túrázóként lassan 30 éve minden hétvégén úton van a hegyekben. Tájfutóként szerette meg a természetet és a térképeket. A Katonai Főiskolán tereptant tanult, majd később tanított is.

A rendészet elméletével és történetével kapcsolatos dokumentumokat az irodájában kincsként őrzi. A rendészettudomány kronológiáját és részterületeinek adatait pedig akkor is képes pontosan felidézni, ha álmából keltik fel. Saját bevallása szerint mindig is híve volt az egyetemmé alakulásnak, a rendészet tudománnyá válásának. Határőrből lett rendőr. Pályája során szinte mindvégig vezetőként dolgozott. Ahogyan ő fogalmazott az említett interjúban:

„A főiskolán a határőrtiszti tanulmányaim során vezetővé képeztek, majd őrsparancsnok-helyettesek, őrsparancsnokok lettünk. Ráabafüzesen őrsparancsnok-helyettesként kezdtem a tiszti pályámat, majd századparancsnok-helyettesként, oktatóként folytattam, és a vezetőképző intézetben dolgoztam. Az egész családom rendőr volt, csak én lettem határőr. Amikor a határőrség integrálódott a rendőrség állományába, akkor már nyugdíjas voltam, és a Kodolányi János Főiskolán tanítottam államhatár-történetet és biztonságpolitikát. A Rendészettudományi Karra már rendőrként érkeztem vissza. A tiszti pályafutás során a legszebb időszakom 1982–84-re tehető, az őrsi szolgálatom idejére. Majd az 1989–92-es akadémiai időszak páratlan lehetőséget jelentett számomra, az akadémiai tanáraimtól sokat tanulhattam, elkezdtem kutatni az államhatár-történetet. A tanári pályám döntően a Kossuth Lajos Katonai Főiskola határőr tanszékéhez kötődött, majd a Rendőrtiszti Főiskolához, ahol kutatóként, vezetőként, tanárként tevékenykedhettem. Mindig is híve voltam az egyetemmé alakulásnak, a rendészet tudománnyá válásának. Az egyik nem lett volna a másik nélkül, ez egy nagyon fontos lépcsőfok volt az életünkben. Az RTK lett az igazi kutatási és oktatási helyszíne ennek a tudománynak.”¹

Azt is elmondta nekem Professzor Úr, hogy 2000-ben, a Rendvédelmi Vezető-, Továbbképző és Kutatóintézet (RVTKI) létrehozásakor, Blaskó Béla

¹ TÓTH 2016: 153.

főigazgató úr idejében került a Rendőrtiszti Főiskolára. Akkoriban ő a rendészeti tudományszervezésért felelt. Az RVTKI ekkor a Zrínyi utcai objektumban volt, ahonnan Adyligetre költöztek. A főiskolától viszonylag elkülönülten, önállóan működtek abban az időszakban. Sallai János 1990-től az államhatár-történetet a térképtörténettel kiegészítve kutatta. Már abban az időben kialakult benne az a meggyőződés, hogy minden embernek ismernie kell a szakmája történetét. „A közigazgatás-tudomány és a rendészettudomány is tapasztalati tudományterület. Ahhoz, hogy helyes döntéseket hozzunk, a leendő hallgatókat fel tudjuk készíteni, szükségük van arra, hogy a múltból, a szakma történetéből meríthessenek példákat” – fogalmazott Professzor Úr, aki a rendészeti felsőoktatás elmúlt több mint 100 évét kutatta, ugyanis 1920-ban került először szóba a rendészeti felsőoktatás. Ekkor államosították a rendőrséget. Korábban csak a fővárosi rendőrség és a határrendőrség volt állami szerv. 1920 után közös igénnyel lépett fel a Belügyminisztérium és a m. kir. állami rendőrség, hogy a tisztviselői kar tagjai felkészült felügyelők, fogalmazók és detektívekké váljanak. Mindehhez egy minőségi, egységes képzés elindítására volt szükség. Ezt a folyamatot kutatta ő a két világháború közötti, majd a későbbi, 1947 utáni rendőrakadémiai időszakra vonatkozóan, továbbá az 1971-ben megalakult Rendőrtiszti Főiskola történetét. 1945 után a két világháború között képzett és foglalkoztatott szakembereket elbocsátották, szükség mutatkozott egy új rendészeti, rendőri tisztképzésre, ez valósult meg a Rendőrakadémián. Mindennek a magasabb szintre emelése történt meg 1971-ben, amikor is a Művelődési Minisztérium és a Belügyminisztérium közös intézkedésével létrehozták a Rendőrtiszti Főiskolát, amely egy minőségi képzés megteremtését eredményezte. Sallai János szerint azóta is egy folyamatos fejlődés tapasztalható. Ha megvizsgáljuk az 1922-es belügyi rendeletekben leírt, a felügyelőkre és fogalmazói karra vonatkozó anyagokat, azt láthatjuk, hogy közel 95%-ban azonos tantárgyakat tanítottak az 1920-as és az 1970-es években. Az Országos Széchényi Könyvtárban a rendőr szó forrását, eredetét kereste, amikor rábukkant Karvasy Ágostonnak egy 1845-ben kiadott művére, melyben szerepel a rendészettudomány, a rendőrtudomány fogalma is. Karvasy már akkor leírta a rendőrség területi felépítésének a rendszerét is, ugyanakkor korábban mindenki 1848-ra datálta az országos rendőrség létrehozását, Szemere Bertalan és Hajnik Pál korára. Ezt a dokumentumot lemásolta, így mindenki számára elérhetővé vált a könyvtárunkban.²

² TÓTH 2016: 155.

A TANSZÉKEN ÚTJÁRA INDÍTOTT
SPORTRENDÉSZET-KUTATÁSOM

Az idén megjelent, *A sportrendészet elméleti alapjai* című monográfiámban leírtam, hogy a modern sportrendészetet, annak működését csak történeti háttérnek ismeretében érthetjük meg igazán, illetve csak az alapján fogalmazhatjuk meg álláspontunkat a fejlődését illetően.³ Felleltároztam néhány történeti előzményt, amelynek megismerése a témában elengedhetetlen a sportrendészeti kutató és a téma iránt érdeklődő számára.

SZEMELVÉNYEK A SPORTRENDEZVÉNYEK
BIZTONSÁGOS LEBONYOLÍTÁSÁRÓL

A sportrendezvények biztonságos lebonyolítása nemcsak ma okoz fejtörést a szervezőknek. Már az ókorban is a játékrendező felelőssége volt a játékok zavartalan rendjének fenntartása. A kamerával történő megfigyelést és a beléptető rendszerek használatát leszámítva a mai és az ókori rendfenntartási módszerek tekintetében sok hasonlóságot találhatunk.

„Rómában a sportversenyeknek keretet adó ünnepek alkalmával tartott játékok rendezése elsősorban állami feladat volt, ezért pontosan meghatározták, hogy az egyes játékok megrendezése melyik hivatalnokot terheli. A különféle ünnepek és játékok bevezetése is meghatározott szabályok szerint történt. A játékokat, melyeken a sportolók összemérhették tudásukat, a rómaiak – főleg a köztársaság korában – ünnepek alkalmával rendezték. Rómában annak kellett gondoskodnia a megfelelő helyszín biztosításáról, aki a játékokat rendezte. Mivel kezdetben az állam rendezte a látványosságokat, a megfelelő »sportlétesítmények« kialakítása is állami feladat volt. Nem volt egyszerű egy sportrendezvény szervezése, a szervezőknek kellett helytállni azért, hogy a sportrendezvényeknek számító játékok az írott és íratlan szabályoknak megfelelően, a nézőktől kezdve az istenekig, mindenki meglegedésére szolgáljanak.”⁴

³ NAGY-TÓTH 2024: 74.

⁴ GEDEON 2005: 116.

Rómában bizonyítottan a Kr. e. 3. századtól kezdve rendeztek gladiátorviadokat. Közülük az első a Tiberis melletti marhapiacon zajlott le Kr. e. 264-ben. Az egyik római történetíró szerint a gladiátorjátékokat az etruszkok találták ki.

Az események szervezői számos óvintézkedést tettek a nemkívánatos közjátékok elkerülése végett. Különösen az állatviadokon kellett vigyázni. A rendezők körben hálókat feszítettek ki, amelyeket három méterrel a belső fal előtt felállított oszlopokra rögzítettek. A háló mögötti biztonsági sávban ott őrködött a segédszemélyzet, fegyveres katonák, akik szükség esetén közbeavatkozhattak. Az arénák nézői fegyvermeztelenül viselkedtek, rendbontásokról alig maradtak ránk emlékek. A rendezők ennek ellenére mindent megtettek azért, hogy megelőzzék a különböző harci stílusok hívei vagy az egyes gladiátorok rajongói közti verekedéseket. A biztonsági erők bevetésével igyekeztek csírájukban elfojtani a zavargásokat.

A nézőtéri erőszak gyökerei már a középkori angliai népi futballban fellelhetők, 1960-ban jelent meg Angliában a futballhuliganizmusként ismert viselkedésforma. A többi nyugat-európai országban, Olaszországban, Németországban, Hollandiában és Belgiumban csak 10 évvel később bontakozott ki a jelenség. Ebben az időszakban még felületesen hajtották végre például a ruházat átvizsgálását, nem volt elegendő számú rendőri erő a stadionokban, nem kért idejében segítséget a szektor rendjéért felelős parancsnok, nem különítették el megfelelően a szurkolókat.

Szegedi Péter sporttörténész *Az első aranykor* című könyve alapján egyértelmű, hogy a labdarúgással szemben a politikának jelentős fenntartásai voltak. 1920 után a sport a katonai előképzés célját is szolgálta, ám a labdarúgás sportjátékként eleve kevésbé felelt meg a magasztos feladatoknak. A professzionalizálódó labdarúgás minden elemében ellentétes volt az ideálokkal. A futballisták gyakran durván játszottak, a nézőtéri rendbontások az 1920-as évek elején mindennaposak voltak, a klubok letértek az amatőr útról, pénzért játszani pedig szinte bűnnek számított.⁵

Magyarországi előzményként említhető egy 1921-ben az Üllői úti stadionban történt eset is, amikor az MTK–Kispest-mérkőzésen boxerrel ájulásig verték a játékvezetőt.

Sokáig a labdarúgó-szövetség és a rendőrség is tehetetlen volt a rendbontókkal szemben. Ami 1921 őszén történt, azt tekinthetjük az általános „rendteremtés”, az ország konszolidációja részének. A Belügyminisztérium által szeptemberben,

⁵ KÓSZEGI 2015: 13.

a 84.447/1921. B.M. számú, „A football-mérkőzéseken tapasztalt durva játékmód megszüntetése érdekében” címmel kiadott körrendelet az egyesületeket tette felelőssé azért, hogy játékosait a „leggondosabban válogassák meg”, akik erre nem voltak hajlandók, azokat megfenyegették, hogy a belügyminiszter klubjukat „alapszabály-ellenesnek fogja tekinteni”. A Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) számára előírták, hogy utasítsák a bírakat a durván játszó labdarúgók azonnali kiállítására. Nagy vihart kavart a rendelet azon passzusa, amely a rendőrt a mérkőzés bírāja fölé helyezte:

„A mérkőzéseket vezető bíró köteles a mérkőzésre kirendelt ügyeletes rendőrtisztviselőnek a mérkőzés zavartalan menetére, illetőleg a rend fenntartására vonatkozó utasításait minden ellenkezés nélkül pontosan teljesíteni. Ellenkező esetben az ügyeletes rendőrtisztviselő jogosult a mérkőzés további folytatását azonnal beszüntetni.”⁶

„Bármennyire öröndetes, hogy a magyar sport minden téren a fejlődés legmagasabb foka felé halad, sőt bizonyos ágakban már túlszárnyalta a nálánál hosszabb múltra visszatekintő külföldet is, sajnálattal azt kell tapasztalnom, hogy a fejlődésnek oly kinövésai is vannak, amelyek egyrészt a sport léleknevelő hatását lerontják, másrészt sok esetben közrendbe ütköző cselekményekre is vezetnek. [...] Így különösen egyes footballmérkőzéseken az utóbbi időben oly kíméletlen és durva játékmód kezd meghonosodni, amely amellett, hogy súlyosan veszélyezteti a játékosok testi épségét, a nézőközönség kevésbé fegyelmezett részének lelkiületére is káros hatással van, és sokszor a közrendet veszélyeztető, nem éppen épületes jeleneteket idéz elő. A football-sportnak ily módon való gyakorlását semmikép sem tartom megengedhetőnek és a jövőben ezeket az egyes football-pályákon szinte már szokásossá vált durvaságokat lehetetlenné kívánom tenni. A Magyar Labdarúgó Szövetség köteles a mérkőzéseket vezető bírakat utasítani, hogy a mérkőzések folyamán szándékosan durván, kíméletlenül játszó játékosokat – minden előzetes figyelmeztetés nélkül – nyomban állítsák ki és erről a Magyar Labdarúgó Szövetséghez esetenként haladéktalanul tegyenek jelentést avégből, hogy a kérdéses játékosok esetleg a bajnoki forduló egész tartamára is minden további mérkőzésen való részvételtől eltiltassanak. A mérkőzéseket vezető bíró köteles a mérkőzésre kirendelt ügyeletes rendőrtisztviselőnek

⁶ TÓTH 2019: 54.

a mérkőzés zavartalan menetére, illetőleg a rend fenntartására vonatkozó utasításait minden ellenkezés nélkül pontosan teljesíteni. Ellenkező esetben az ügyeletes rendőrtisztviselő jogosult a mérkőzés további folytatását azonnal beszüntetni. Egyidejűleg intézkedtem, hogy a football-mérkőzésekre kirendelt ügyeletes rendőrtisztviselők, a lehetőséghez képest – a sporthoz értő rendőrtisztviselők köréből küldessenek ki.

A magy. kir. Államrendőrség rendőrfőkapitánysága illetékes osztályvezetőjével folytatott tárgyalásokra való hivatkozással sajnálattal megállapítjuk, hogy az őszi labdarúgó mérkőzéseken részben a szereplő játékosok durva játékmódora, részben pedig a közönség fegyelmezetlen részének viselkedése olyan botrányokat idézett elő, melyek rendőrhatalósági beavatkozást vontak maguk után. Mindez figyelmeztetésként eljutott valamennyi tagegyesülethez és pályatulajdonoshoz. Az egyesületek játékosait kioktatták a durva játék súlyos következményeire.”⁷

A BM rendelettel párhuzamosan a Budapesti Rendőr-főkapitányság átiratot intézett az MLSZ-hez, amelyben a football szabályainak betartása feletti felügyeletet gyakorlatilag saját hatáskörébe vonta. Az átiratnak azt a részét elfogadták a szövetség vezetői, hogy az egyesületeknek minden nyilvános futballmérkőzésre előzetes engedélyt kell kérniük a rendőrségtől – ezzel vált ugyanis lehetővé, hogy a rendőrség megfelelő karhatalmat tudjon kiküldeni a mérkőzésekre. Azt viszont megengedhetetlennek tartották, hogy „joga van a rendőrségnek beavatkozni a mérkőzés menetébe minden olyan esetben, amikor úgy egyes személyek, mint a nagyközönség testi épsége veszélyeztetve van, sőt a rendőrség köteles be is tiltani a mérkőzést, ha a folytatás súlyosabb következményekkel járna”.

A botrányos fordulót követően a rendőrség egyetlen budapesti labdarúgó-mérkőzés megtartására sem adott engedélyt, így december 18-án csak a korábban engedélyezett magyar–lengyel találkozót lehetett megrendezni. A szövetség kérte, hogy legalább a nézők kirekesztésével játszhassák le az alsóbb osztályú találkozókat, amit a rendőrség ugyan engedélyezett, de közben olyan hírek terjedtek el, hogy fél évre betiltják a budapesti futballt. A válogatott-találkozót követően hozott döntés szerint a rendőrség határozatlan időre nem engedélyezte nyilvános labdarúgó-mérkőzések rendezését – vagyis „csak” a nézőket tiltották ki a budapesti pályákról. A futballtilalom végül másfél hónapig tartott. Az MLSZ elnöksége február első napjaiban akart összeülni, hogy felkészüljön

⁷ BM Körrendelet 1921.

arra a belügyminiszteri ankétára, amelyen a labdarúgó-szövetség és a rendőrség képviselői ültek tárgyalóasztalhoz. Az MTK közbenjárására azonban a rendőrkapitányság feloldotta a tilalmat, és február elején valamennyi mérkőzést közönség előtt rendezhették.

A rendőrség erőteljes fellépésének köszönhetően az 1920-as évek közepétől a nagyobb találkozókra csak elvétve fordultak elő rendbontások. Az alsóbb osztályokban viszont, ahol jóval szerényebb volt a rendőri biztosítás, gyakran megtámadták a vendégcsapatot vagy a játékvezetőt.⁸

A rend fogalmát a hasonló elnevezésű folyóirat már az 1920-as években is leírta. Természetesen minden egyes gondolat igaz volt a sportnak, a sportrendezvények biztosításának a világára is.

„Az állami rend nem öncél, hanem eszköz arra, hogy az állam polgárainak biztosítsa a nyugodt gazdasági és kulturális fejlődést. Ordo est anima rerum: A rend a dolgok lelke.”⁹

„A rend a törvények és a társadalom egyensúlyát jelenti. A törvény és a rendőrség nélkül nem élhet a társadalom, mint ahogyan normák nélkül sem beszélhetünk rendről. Ha a társadalom nem tiszteli a saját törvényeit, úgy a rendőrség irgalmatlanul lecsap rájuk. Az állam, a társadalom és a természet rendje együttesen adják a közrend fogalmát. A közrend tehát a rend teljessége. Ordre et progres: Rend és haladás.”¹⁰

A labdarúgó-mérkőzések aztán 1926-ban „tömegszenveddéllyé” váltak. A labdarúgás annyira fanatizálta az embereket, hogy feltétlenül olyan mozgalomnak volt tekinthető, amelyre a rendőrségnek nagyon nagy figyelemmel kellett lennie. A mérkőzések sokszor nagyobb veszélyt jelentettek a közbiztonságra, mint egy politikai demonstráció. Ebben az időszakban sokan a labdarúgás jövőjét féltették. Nem csupán a közönség viselkedett nem megfelelően – sokan illetéktelenül beléptek még a pályára is –, hanem a játékosok is fegyelmezetlenek voltak, gyakran még az intézkedő rendőröket is sértegették. Szerepelt a lap hasábjain, hogy a rendőrség meg fogja védeni a rendet és az emberek testi épségét mindenkor. Ahogyan teszi ezt napjainkban is.

⁸ SZEGEDI 2010: 34.

⁹ *A Rend* 1921. március 10.

¹⁰ *A Rend* 1926. január 23.

A *Rend* című folyóirat hasábjain ráakadtam arra, hogy a magyar királyi állami rendőrség tisztviselőinek és az őrszemélyzet tagjainak is egyik fontos feladatköre volt a felügyeleti szolgálat ellátása a lóversenyeken, a sportmérkőzéseken.

„Ennek a feladatkörnek az ellátása nem csekély gondot ad az érdekelt hatósági személyeknek, mert hiszen a felügyeleti szolgálatnak ellátása súlyos felelősséggel is tartozik az érvényben levő törvényes rendelkezések betartásának nem kellő ellenőrzése miatt. Évtizedeken keresztül a rendőrnemzedékek csak általános büntető- és közigazgatás jogi ismereteikre és a gyakorlat útján szerzett – sokszor hiányos – tapasztalataikra voltak utalva ezeknek a szolgálatoknak az ellátásánál, mert a felügyeleti szolgálatok teljesítésének módjaira vonatkozó rendelkezések és utasítások szerte szórva csak ügyfél-bajjal és sok fáradsággal voltak fellelhetők egyes rendeletgyűjteményekben.”¹¹

A sportrendezvények engedélyezése 1954-ig a rendőrségi szervek hatáskörébe tartozott. A rendőrségi szervek hatáskörét a Belügyminisztérium Országos Rendőrkapitánysága 1955. január 1-jétől kezdődően megszüntette, és e hatáskört az Országos Testnevelési és Sportbizottság vette át. Ettől az időponttól kezdve mindazokat a sportrendezvényeket, amelyek a versenynaptárban nem szerepelnek, az illetékes testnevelési és sportbizottságnak a rendezvény időpontját megelőzően legalább öt nappal írásban be kellett jelenteni. A rendező sportszervezet köteles volt még a sportrendezvényt a rendőrség illetékes járási, városi osztályának, Budapesten a budapesti főosztálynak írásban bejelenteni, a rendezvény időpontját legalább három, nemzetközi rendezvény esetén nyolc nappal megelőzően. Az utasítás arról is rendelkezett, hogy amennyiben ez a bejelentés nem történt meg, a sportszervezettel szemben a legszigorúbb fegyelmi felelősségre vonást kellett alkalmazni.

A RENDŐRTISZTI ATLÉTIKAI CLUB (RAC) MEGALAKULÁSA

A RAC megalakulása egy óriási mérföldkő volt a hivatásos állomány életében, hiszen ettől az időponttól szervezett keretek közötti intenzív sportélet vehette kezdetét. A rendőrök a „rend őrei”, és amikor klubot alakítottak, azzal a cél is

¹¹ A *Rend* 1926. április 17.

elérhetővé vált, hogy a rendőr saját magának, saját testének is fegyelmezettséget, fegyelmet tudjon parancsolni, ugyanakkor őre maradjon, legyen saját lelkének is. „A RAC azt is jelenti, hogy »rohamozd a célt«. Ez a jelmondat egyúttal kifejezi a klub célját, ami nem lehet más, mint hogy mindenki legyen saját testének és lelkének az őre, mert csak így lehet nemesebb célok szolgálatába állítani.”¹² A sport az egészségmegőrzés, a rendre és fegyelemre, valamint a szabálykövetésre való nevelés egyik legfontosabb eszköze.

A magyar rendőrség történetében először szervezett sportolásról csak az első világháborút követő évektől lehet említést tenni. Ezt megelőzően az 1885-ben megalakult Budapesti Torna Clubban sportoltak szabadidejükben a nemzetközi sikereket is elért sportemberek. A rendőrségi sport megszervezésének egyik nagy akadálya volt az, hogy a kis létszámú budapesti rendőrség tagjainak a nehéz és fárasztó szolgálat után sem ideje, sem kedve nem volt a sportolásra.¹³ A Rendőrtiszti Atlétikai Club (RAC) 1921-ben történt megalakulása a rendőrsport alapkövének a letételét jelentette.

A RAC alapszabályában megtalálható volt, hogy a klub célja a sportnak kizárólag amatőr alapon való, minden anyagi érdektől mentes gyakorlása, valamint a rendőrtiszti karnak a klubba tömörült tagjai között a bajtársi szellem ápolása és fejlesztése, a társas érintkezésének előmozdítása, társadalmi életének és mozgalmainak irányítása és vezetése.

A RAC tagjai rövid idő alatt megállapíthatták, hogy a klub hatalmas fejlődést ért el. 500 taggal büszkélkedhetett. A fő cél továbbra is a testi egészség sportolás útján történő előmozdítása, valamint a baráti, társadalmi kapcsolatok szorosabbra fűzése volt. A klub szakosztályai közül a vívó, evezős, tenisz, lovagló, atlétikai szakosztályok voltak a legnépszerűbbek.

1922-ben már a detektívek körében is felmerült egy egyesület alapításának a gondolata, a RAC-nak ugyanis csak rendőrtisztek lehettek a rendes tagjai. Így alakult meg a Belügyminiszteri és Államrendőrségi Segédhivatali Tisztviselők Társasköre, amelynek célja az volt, hogy a kezelő és számvevőszéki tisztviselőket társadalmi egyesületbe tömörítse. A Társaskör égisze alatt alakult meg a labdarúgó-szakosztály. Rövid idő alatt igen komoly játékerőt képviselő csapat alakult, és felvették a kapcsolatot a különböző más egyesületek labdarúgócsapataival. A detektívek szervezési munkája is a sportegyesületek megalakításának irányában indult meg.

¹² *Magyar Detektív* 1931. május 1.

¹³ BORBÉLY-KAPY 1942: 289.

A *Rend* című folyóiratban 1924-ben megjelent, hogy mindenki köteles sportolni. Ez alól nem volt kivétel, csak az orvos adhatott felmentést.

„A rendőrségnek a sport egészségügyi előnyei mellett azért is kell foglalkoznia a testneveléssel, a sporttal, mert a sportoló rendőr képes csak igazán tökéletesen ellátni feladatát. A rendőri szolgálat közben gyakran kerül sor olyan intézkedésekre, ahol a testi erőt, ügyességet kell igénybe venni. A tettes elfogásánál annak ártalmatlanná tétele, a tettes üldözése esetében a futás, mind olyan testi adottságot kíván, melyet kizárólag a sport adhat meg. De nemcsak az őrszemélyzet számára szükséges a sport, hanem valamennyi rendőrségi alkalmazott számára, még az íróasztal mellett ülők részére is.”¹⁴

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség II. Kongresszusának határozatában szerepelt, hogy jelentőségének megfelelően kell foglalkozni a fegyveres testületekben folyó testneveléssel és sporttal, amelynek a kiképzési feladatok segítése mellett az iskolai kötelező testnevelés, a kialakult sportolási igények és tevékenység töretlen színvonalú folytatásának kellett lennie. A Belügyminisztérium a testnevelési és sportmunka fejlesztése során fokozott figyelmet fordított a testület jellegéből adódó sajátosságok érvényesítésére. Elősegítette az atlétika, az úszás, a torna, valamint a honvédelmi jellegű és a belügyi szakmai feladatokkal összefüggő sportágak fejlesztését, mint a sportlövészet, a cselgáncs, az önvédelem, a birkózás és az ökölvívás.¹⁵

Végül 1925-ben megalakult a Detektív Atlétikai Club (DAC), és itt is megkezdte működését egy labdarúgó-szakosztály, mint ahogyan az korábban a RAC esetében is megtörtént.

A labdarúgósport népszerűségét bizonyította, hogy alig öt év alatt a rendőrsportnak három labdarúgócsapata is megalakult, továbbá hetente 12 őrszemélyzeti csapat vett részt labdarúgó-mérkőzéseken. A DAC mindent megtett annak érdekében, hogy a rendőrök sportolását lehetővé tegye, azonban a közbiztonság fenntartása nagyon igénybe vette az őrszemélyzet tagjait. Az őrszemélyzeti sport megszervezését csak a második világháború utáni nyugodtabb időkben tudták megvalósítani.

A rendőrség sporttevékenységét 1947-ben két részre osztották, ugyanis a rendőrsportnak volt hivatalos kiképzési része és társadalmi vonatkozása is.

¹⁴ *Magyar Rendőr* 1947. június 5.

¹⁵ TÓTH 2021: 60.

Ez utóbbi a szabadidőben végzett sporttevékenységet jelentette, és egyúttal a tanfolyamokon szerzett sportismeretek továbbfejlesztését és gyakorlását is célozta. A kiképzési részhez tartozott a kötelező testnevelés és sportolás, amellyel a testületnek magának közvetlenül, szolgálati érdekből kellett foglalkoznia. A kiképzési testnevelést, sportoktatást további két nagy csoportra osztották ebben az időben, mégpedig a hivatási sportágak és a nem hivatási sportágak csoportjába. Ebben az időszakban a rendőri tanfolyamokon a hallgatók mindennap 8-10 óra elméleti tanulással voltak elfoglalva, de nem volt mód a testmozgásra. Ezért a vezetők megtervezték a sport, a testnevelés megvalósítását a tanfolyamok keretén belül. Ezzel egy időben döntés született a rendőri sportoktatói tanfolyam felállításáról is. A hivatási sportágak csoportjába tartoztak azok a sportágak, amelyek a rendőri szolgálat ellátásánál nélkülözhetetlenek voltak: az ökölvívás, birkózás és dzsúdó, úszás és vízből mentés, céllovás, vívás, az egyes különleges alakulatoknál a sí, kerékpár és repülés. A nem hivatási sportágak körébe tartozók további két alcsoportra voltak oszthatók, egyéni sportágakra és csapatsportokra. Az egyéni sportágak körébe sorolták azokat a sportágakat, amelyeket bárki egyedül, vagy már két ember is űzhetett (atlétika, korcsolya, szertorna, talajtorna, öttusa, súlyemelés, evezés, tenisz, asztalitenisz, turisztika, sportrepülés). A csapatsportok közé pedig a labdarúgást, kézilabdát, kosárlabdát és a röplabdát sorolták, természetesen a legnépszerűbb sportág ebben az időszakban is a labdarúgás volt.¹⁶

ZÁRSZÓ

Összegzőként a kutatási témám fogalmi elemeivel szeretném az írásomat zárni: a sportrendészet a közigazgatási jog rendszerében helyezhető el, a sportigazgatásnak egy sajátos része, amely közös metszete a sportjog közjogi részének és a közigazgatási jog különös, szakigazgatási részének. Ez a szűkebben értelmezhető terület szakrendészetként is egyértelműen definiálható, jogszabályok sora rendezi mindazt, ami a sportrendészethez kötődik, kiegészítve a sportági szakszövetségi szabályozásokkal, amelyek a sportrendészeti nyilvántartás vezetése és a sportrendezvények biztosítása során is iránymutatásul szolgálnak. De ha mégis szeretnénk rövid fogalmat alkotni, akkor azt mondhatjuk, hogy a sportrendészet a sportigazgatás sajátos része, hiszen a vonatkozó jogszabályokat kiegészítik a hazai és nemzetközi szakszövetségi szabályozások. Az állam

¹⁶ Magyar Rendőr 1947. június 5.

elsődleges feladata a sportrendezvényeken, illetve az azokhoz köthető helyszíneken is a közbiztonság fenntartása, illetve helyreállítása, hiszen a rend minden társadalomban alapvető érték.

Isten éltesen sokáig, drága Professzor Úr! Azt kívánom, hogy még nagyon sokáig légy közöttünk!

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BORBÉLY Zoltán – KAPY Rezső szerk. (1942): *A 60 éves Magyar Rendőrség*. Budapest: Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat.
- GEDEON Magdolna (2005): *Az antik Róma „sportjoga”*. Miskolc: Novotni.
- KŐSZEGI Bendegúz Ákos (2015): *Futballhuliganizmus*. Diplomamunka. Budapest.
- NAGY-TÓTH Nikolett Ágnes (2024): *A sportrendészet elméleti alapjai*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó.
- SZEGEDI Péter (2010): Game Over. *Magyar Narancs*, 2010. december 9. Online: http://magyarnarancs.hu/egotripp/game_over-75162
- TÓTH Nikolett Ágnes (2016): *45 éves a rendészeti felsőoktatás*. Budapest: Dialóg Campus.
- TÓTH Nikolett Ágnes (2019): *Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar.
- TÓTH Nikolett Ágnes (2021): Szemelvények a belügyi sport, a labdarúgás és a sportrendezvények biztosításának 20. század eleji történetéről. *Belügyi Szemle*, 69(3. különszám), 59–73. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2021.3.4>

Újságok

- A Magyar Detektív*, 1931. május 1.
- A Rend*, 1926. január 23.
- A Rend*, 1926. április 24.
- A Rend*, 1926. április 17.
- A Rend*, 1926. május 5.
- Magyar Rendőr*, 1947. június 5.

Jogszabályok, belső szabályzatok

- A m. kir. belügyminiszter 1921. évi 84.447 számú körrendelete a futballmérkőzéseken tapasztalt durva játékmód megszüntetéséről